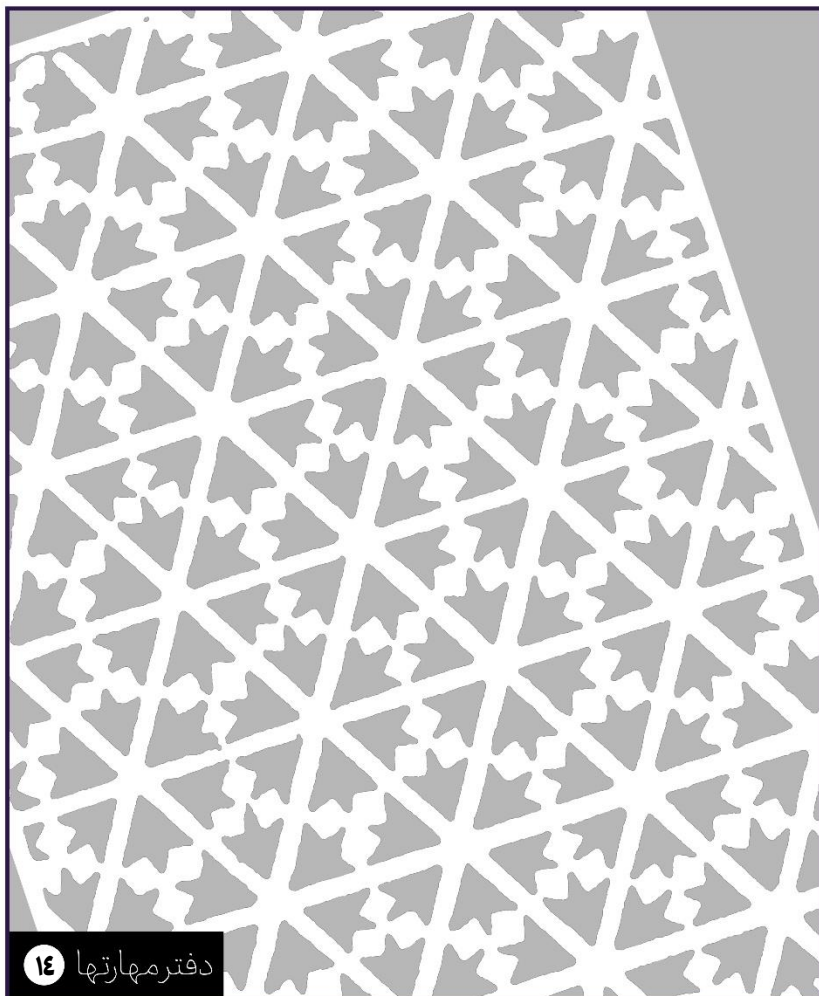

روش تحقیق

مدرسه علمیه امراللهی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- ۴ چیستی پژوهش
- ۴ چرا پژوهش؟
- ۵ فرایند اجرای پژوهش (گامهای پژوهش)
- ۶ گام اول؛ مسئله یابی
- ۶ پژوهش مسئله محور
- ۷ فرق سؤال و مسئله
- ۷ اثر پژوهش مسئله محور
- ۷ راه های بدست آوردن مسئله
- ۸ الگوی سه جزئی
- ۱۱ شرایط ضروری مسئله
- ۱۲ شرایط پسندیده مسئله
- ۱۳ گام دوم؛ طراحی طرح تحقیق
- ۱۵ عنوان (یک)
- ۱۶ نمونه عنوان

۱۷	 دو) کلیدواژه
۱۷	 نمونه کلیدواژه
۱۸	 سه) بیان مسئله
۱۸	 اجزاء بیان مسئله
۱۹	 ویژگی‌های بیان مسئله
۲۰	 چهار) ساختار پژوهش
۲۰	 پنج) سؤالات پژوهش
۲۱	 انواع سؤالات تحقیق
۲۱	 سؤال اصلی
۲۱	 سؤالات فرعی
۲۵	 شش) پیشینه تحقیق
۲۵	 چیستی پیشینه
۲۵	 فوائد مطالعه پیشینه تحقیق برای محقق
۲۵	 فرق پیشینه با منابع
۲۶	 عناصر تشکیل دهنده پیشینه
۲۶	 روش جستجو برای پیشینه در پایگاه‌های اینترنتی

هفت)	منابع	۲۷
گام سوم:	اجرای پژوهش	۲۸
مراحل	«اجرای پژوهش»؛	۲۸
مراحل چهارگانه تشکیل پرونده علمی		۲۹
ارزیابی منابع تحقیق	(ارزیابی واکا)	۲۹
نکات		۳۰
گام چهارم:	گزارش پژوهش (تدوین پژوهش در قالب مقاله)	۳۱
اجزاء مقاله	(به ترتیب درج در مقاله)	۳۱
عنوان		۳۱
چکیده		۳۲
کلیدواژه	(شش کلمه)	۳۵
مقدمه		۳۵
بدنه مقاله	(محتوای متن اصلی)	۳۷
نتیجه مقاله		۴۶
منابع و مأخذ		۴۶

چستی پژوهش

پژوهش حرکت در مرز دانش است؛ یعنی نقاط ارتباط علوم با یکدیگر و یا باز کردن پنجره‌های جدید بر علم حاضر می‌باشد.

پژوهش سر ریز دانش است؛ نباید اینگونه تصور کرد که هر چه تحقیق می‌کنیم و می‌خوانیم را باید در قالب پژوهش ارائه دهیم، بلکه بخشی از آنچه می‌دانیم قابل عرضه می‌باشد. بنابراین پژوهش بعد از مطالعه کامل، برای پاسخ دادن به سوالات انجام می‌گیرد.

همانطور که برای پیشرفت در هر مهارتی، تمرین زیاد لازم است در پژوهش نیز این قاعده جاری است. پژوهش هم مانند سایر مهارتها نیاز دارد که مهارت یاب به محصولات و آثار آن مهارت بسیار مراجعه نموده و الگو برداری و در برخی موارد تقلید نماید.

مطالعه مقالات تولید شده اثر فوق العاده‌ای در تقویت مهارت دارد.

چرا پژوهش؟

۱. پژوهش در متون و منابع دینی
 ۲. تولید علم
 ۳. انگیزه‌های پژوهش
- تثبیت موضوع مورد پژوهش در ذهن پژوهشگر
 - سهولت در انتقال موضوع مورد پژوهش
 - تقویت انگیزه تحصیل و رشد آن

- رزومه علمی
- تأمین معیشت از طریق فعالیت علمی متناسب با علوم
حوزوی

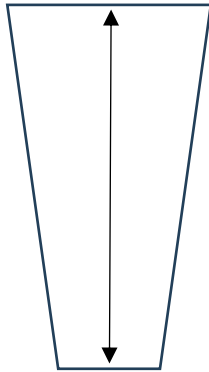
فرایند اجرای پژوهش (گامهای پژوهش)

گام اول؛ مسئله‌یابی

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَلْعَلُّمُ خَزَائِنُ وَمَفَاتِيحُهَا السُّؤَالُ فَسَلُّوا يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ فَإِنَّهُ يُؤْجِرُ فِيهِ أَرْبَعَةَ السَّائِلِ وَالْمُجِيبِ وَالْمُسْتَمِعُ وَالْمُحِبُّ لَهُ^۱

از توصیه‌های مکرر شیخ عبدالکریم حائری به شاگردانشان این بود که «سؤالات خود را حتماً ثبت کنید حتی اگر جوابی به ذهنتان نمی‌آید». آیت الله اراکی می‌گفتند که من در کتب شیخ عبدالکریم ان قلت هایی دیدم که قلت ای برایشان ذکر نشده بود.

پژوهش مسئله محور

پژوهش مسئله محور

اولویت با پژوهش‌های مسئله محور است نه موضوع محور. پژوهش‌های مسئله محور دارای عمق بیشتری بوده و معمولاً پاسخگو به یک پرسش هستند ولی پژوهش‌های موضوع محور مجموعه‌ای از اطلاعات پراکنده و سطحی، پیرامون یک موضوع هستند.

پژوهش موضوع محور

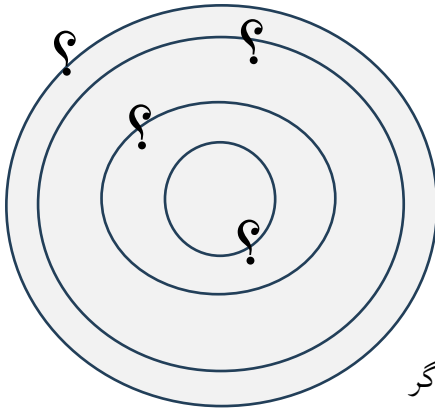
^۱ أعلام الدین فی صفات المؤمنین، ج ۱، ص ۸۱

فرق سؤال و مسئله

مسئله، مجموعه‌ای از پرسش‌های بی پاسخ مرتبط با هم است و وقت همه دانشوران آن دانش از پاسخ به آنها ناتوان باشند، به یک «مسئله پژوهشی» تبدیل می‌شود که به فرایند پاسخگویی به آن، «پژوهش» گفته می‌شود.

اثر پژوهش مسئله محور

پژوهش‌های مسئله محور اساساً به تولید دانش منتهی می‌شوند چرا که مسائل در مرزهای دانش پیش می‌آیند که در صورت پاسخ‌دهی به آنها مرز دانش توسعه خواهد یافت.

اگر هر دایره را گستره معلومات بدانیم، سؤال نه در داخل معلومات پیش می‌آید - چرا که کاملاً معلوم است - و نه در خارج دایره‌ها - چرا که کاملاً مجهول است - بلکه دقیقاً روی خط‌ها سوالات شکل گرفته‌اند. پژوهشگر اگر بتواند به این مسئله پاسخ درست بدهد، گستره دانش را توسعه داده است.

راه‌های بدست آوردن مسئله

- ✓ کنجکاوی و تجارب شخصی؛
- ✓ مطالعه آثار مکتوب؛
- ✓ مشورت با اساتید و محققان؛

✓ درخواست مراکز پژوهشی

الگوی سه جزئی

هسته مرکزی	عناصر استفهام	قید
------------	---------------	-----

هسته مرکزی

برای به دست آوردن هسته مرکزی این راه‌ها را امتحان کنید:

✓ علاقمندی‌های خود را فهرست کنید؛

✓ آخرین مطالعات خود را فهرست کنید؛

✓ آخرین سؤالات خود را فهرست کنید؛

به این ترتیب معلوم می‌شود که نسبت به کدام موضوع کلی احساس نیاز کرده و علاقه داشته‌اید.

عناصر استفهام

با بارش فکری حاصل می‌شود؛ به مطالبی که بدنبال هسته مرکزی ذهن شما را مشغول می‌کنند، عناصر استفهام می‌گویند. بنابراین هسته مرکزی را وسط یک کاغذ بنویسید و هر مطلبی که در رابطه با آن به ذهنتان خطور کرد - بدون سانسور - به صورت پرتوهای خورشید، بنویسید. برای اینکه خورشید شما پرتوهای بیشتری داشته باشد می‌توانید به فهرست کتب مربوطه و یا اساتید این موضوع مراجعه کنید.

همچنین می‌توانید از گونه‌های سؤالات استفاده کنید: (۱) تعریف (۲) توصیف (۳) توجیه (۴) توصیه (۵) تبیین (۶) تفسیر.^۲

قید

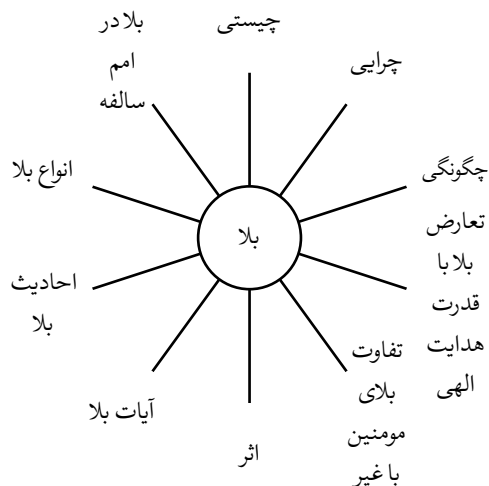
قیدها محدوده و چهارچوب تحقیق هستند که راه‌های زیر را می‌توان پیشنهاد کرد: (۱) تبار (۲) قلمرو (۳) مقارنه (۴) تطبیق (۵) انتقاد.^۳

مثال

هسته مرکزی و عناصر استفهام موضوع بلا

^۲ تعریف: شناخت ماهیت، توصیف: بیان اثار و علائم و خواص، توجیه: اثبات ادعا، توصیه: باید‌ها و نبایدها، تبیین: علل ایجاد یک امر و تفسیر: فهم متن و استنباط از آن است.

^۳ تبار: ریشه علمی مسئله. قلمرو: دایره تحقیق. مقارنه: استفاده از چند نگاه در مسئله. تطبیق: تطبیق یک قاعده کلی. انتقاد: ارزیابی با رویکرد انتقادی.

هسته مرکزی	عناصر استفهام	قید
بلا	چرایی چگونگی تعارض بلا با قدرت هدایت الهی تفاوت بلای مومنین با غیر اثر آیات بلا احادیث بلا انواع بلا	در قرآن در نگاه متکلمان از منظر عرفا در نگاه تربیتی در تفاسیر شیعه در تفاسیر اهل سنت ...

	بلا در امم سالفه ...	
--	-------------------------	--

از ضرب عناصر استفهام در قیود، مسائل زیر به دست می آید:

- ۱) چیستی بلا در قرآن
- ۲) چرایی بلا در قرآن
- ۳) چگونگی بلا در قرآن
- ۴) تفاوت بلائی مؤمنین با غیر در نگاه تربیتی
- ۵) انواع بلا از منظر عرفا
- ۶) ...

شرایط ضروری مسئله

پس از دستیابی به انبوهی از مسائل در موضوع مورد علاقه، نوبت به پالایش و انتخاب یکی از آنهاست که این ملاک ها می تواند کمک شایانی به این فرایند نماید:

۱. مورد نیاز و دارای اولویت؛ محقق فقط پاسخ گویی به حس کنکجاوی خود را در نظر نگیرد؛ بلکه به نیاز جامعه علمی نیز بنگرد.
۲. قابلیت انجام تحقیق؛ گاهی شرایط جامعه و یا شرایط محیطی به گونه ای است که امکان اجرا تحقیق وجود ندارد. مثلاً کتاب های نابود شده توسط مغول.
۳. جزئی و شفاف بودن؛ فتوحات مسلمانان: این موضوع برای یک مقاله، بسیار کلی است؛ لذا باید جزئی تر شود. مثلاً چگونگی فتوحات مسلمانان در قرن سوم

نکته: چنانچه موضوع تحقیق شفاف نیست، بایستی با واکاوی دقیق، حدود موضوع را کاملاً روشن کند. مثال بر موضوع غیرشفاف: پرداخت نشدن حقوق کارگران؛ مثال بر موضوع شفاف: علل کمبود منابع مالی شرکت «ا» و پیامدهای آن.

شرایط پسندیده مسئله

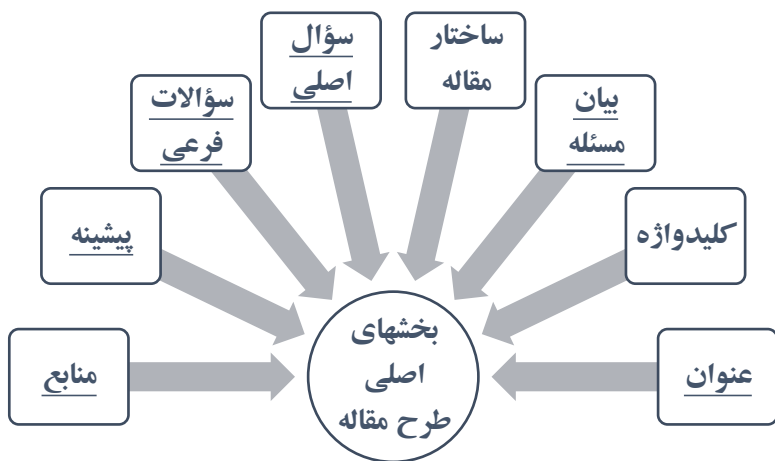
۱. علاقه داشتن به موضوع؛
 ۲. مرتبط بودن با تخصص محقق؛
 ۳. نوآورانه بودن؛
- نکته: در مراحل بالاتر پژوهش، رعایت این شرایط نیز ضروری است.
- طبیعتاً مشورت با اساتید و صاحب‌نظران نیز در انتخاب مسئله مناسب مؤثر است.

گام دوم؛ طراحی طرح تحقیق

بیان مختصر عناصر اصلی تحقیق.

فوائد طرح مقاله را می توان «متقاعد شدن مخاطب برای در اختیار قرار دادن امکانات پژوهشی»، «تصحیح تصور محقق از پژوهش»، «منحرف نشدن از مسیر اصلی که برای رسیدن به هدف در نظر گرفته شده» و «مدیریت زمان» دانست.

جایگاه طرح تحقیق برای تحقیق همانند جایگاه نقشه برای بنای ساختمان است. نقشه ساختمان جزئی از ساختمان نیست؛ بلکه ساختمان بر اساس آن بنا می شود. طرح مقاله متناسب با درخواست سفارش دهنده تنظیم می شود، لذا ممکن است که بخشهایی مانند فرضیه و اهداف و ... به آن افزوده شود.

نام و نام خانوادگی:

باسمه تعالی

تاریخ: / /

پایه تحصیلی:

ش پ:

فرم طرح مقاله

کانون:

عنوان

واژگان کلیدی: یا همان #هشتگ؛ واژگانی که به واسطه محوریت در مقاله شما، زیاد تکرار شده‌اند و در جستجوهای موضوعی، به پیدا شدن مقاله شما کمک می‌کند.

بیان مسئله: ۱. ضرورت موضوع ۲. مسئله اصلی و توضیح پرسش اصلی ۳. کاربرد مقاله و استفاده کنندگان از مقاله.

ساختار مقاله: بخشها و گفتارهای مقاله (فهرست مقاله)

پرسش اصلی: دقیقاً همان عنوان است؛ همان را به پرسش تبدیل کنید.

پرسش‌های فرعی: دقیقاً همان مراحل پژوهش است؛ همان‌ها را به پرسش تبدیل کنید.

پیشینه: چه تحقیقاتی نزدیک به موضوع شما وجود دارد؟ امتیاز نوشته شما نسبت به آنها چیست؟

اهم منابع: نامی نویسنده، اسم نویسنده، سال وفات، اسم کتاب، محل نشر، ناشر، سال نشر.

یک) عنوان

۱. عنوان باید علمی و بدور از صنایع ادبی و دور از ابهام باشد. باید از الفاظ مختص آن علم استفاده شده باشد.

× غیر علمی: معنای رشوه و تأثیر در «افت» اقتصادی در «کلام خدا و سخنان اهل بیت علیهم السلام»

✓ علمی: بررسی ابعاد معنایی رشوه و تأثیر آن در «رکود» اقتصادی در «آیات و روایات»

۲. باید گویا و رسا باشد. جذابیت آن در اولویت نیست.

۳. بدون قضاوت باشد. نباید از روی تعصب انتخاب شود.

× قضاوت مثبت: بررسی نقش سازنده آموزش و پرورش در تربیت دینی....

✓ بدون قضاوت: بررسی نقش آموزش و پرورش

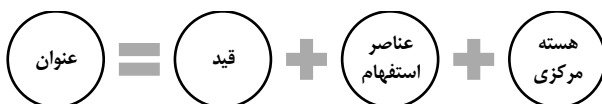
۴. منطبق با محتوا و ناظر به مسأله تحقیق و پرسش اصلی است. عنوان نباید اعم یا اخص از محتوای مقاله باشد.

۵. تولید کننده باشد و چیز جدیدی بفهماند.

۶. پوشش دهنده ی واژگان کلیدی است.

۷. تعداد کلمات عنوان معمولاً بین سه تا هشت کلمه است.

۸. انتخاب عنوان می تواند در ابتدا و یا پس از تکمیل مقاله باشد و در صورت تمایل می توان آن را در انتها تعویض کرد.

مثال: بررسی حکم غنیمت در جنگ با بغاة بر مبنای فقه جعفری و سلفیه

نمونه عنوان

بررسی ساختار جمله حالیه در ترجمه های فارسی قرآن	بررسی و بحث پیرامون آرای مختلف در مورد حروف جر زائد در قرآن مجید
کارکرد معنایی اسلوب نحوی اشتغال در قرآن کریم	نگاهی به ظرائف ساختار صرفی اوزان جمع در قرآن کریم

پیشنهاد: عنوان تولید شده را در اختیار چند نفر قرار دهید و برداشت های ایشان را بشنوید؛ اگر برداشت ها مشترک یا نزدیک به هم بود، نشانه این است که عنوان خوبی انتخاب کرده اید و الا فلا.

تذکر: عباراتی همچون «نگاهی به...»، «درآمدی بر...»، «آشنایی با...»، «نظری نو به...»، «گذری بر...»، «سیری در...» و امثال اینها، برای نوشته های ترویجی و آموزشی استفاده می شوند و استفاده از آنها برای مقالات پژوهشی مناسب نیست.

نکته: استفاده از دو عنوان نیز در بین مقالات مرسوم است؛ به این بیان که در ابتدا یک عنوان و عبارت جذاب جهت جلب توجه و سپس عنوان علمی درج می شود مثلاً:

«استواری در گام های نخستین» ریشه های عقیدتی - اجتماعی استقامت مسلمانان صدر اسلام در مقابله با مشرکین	
---	--

دو) کلیدواژه

امروزه در فضای مجازی به آن «هشتگ» اطلاق میشود. کلماتی هستند که:

- ۱) بخاطر ارتباط مستقیمشان با موضوع شما، ممکن است بارها تکرار شوند
- ۲) نمایی کلی از مقاله در ذهن خواننده ایجاد میکند
- ۳) اگر کسی این کلمات را جستجو کرد با مقاله شما مواجه شود
- ۴) بین ۴ تا ۶ کلمه
- ۵) از واژگان عنوان یا فصلها استفاده می‌شود.

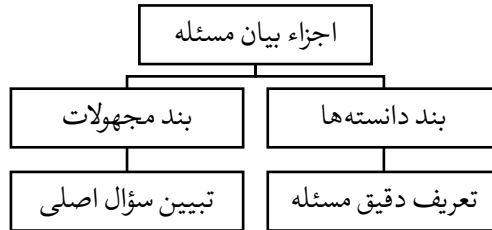
نمونه کلیدواژه

کلیدواژه	عنوان
قرآن، بلاغت، نحو، حرف جر، حرف جر زائد، تأکید	بررسی و بحث پیرامون آرای مختلف در مورد حروف جر زائد در قرآن مجید
قرآن کریم، ترجمه، جمله حالیه، قمشه‌ای، آیتی، بروجردی، انصاریان	بررسی ساختار جمله حالیه در ترجمه‌های فارسی قرآن
قرآن کریم، اوزان جمع، تناسب معنایی، سیاق	نگاهی به ظرائف ساختار صرفی اوزان جمع در قرآن کریم
اشتغال، معنا، علم نحو، علم بلاغت، قرآن کریم	کارکردهای معنایی اسلوب نحوی اشتغال در قرآن کریم

سه) بیان مسئله

تعریف: توضیح و شرح عنوان تحقیق است.

اجزاء بیان مسئله

(پاسخ به سؤالات زیر، بیان مسئله را تشکیل خواهند داد)

- ۱) چرا این رشته را انتخاب کرده‌اید؟ چه ضرورتی داشت که این موضوع را انتخاب برای پژوهش انتخاب کنید؟ اگر به این موضوع پرداخته نشود، چه پیامدهایی خواهد داشت؟ (مقدمه‌ای که کارشناسان را متقاعد می‌کند که این تحقیق اهمیت دارد): شروع از مرتبط‌ترین کلی؛ ابتدا از یک مسئله کلی، شروع و به موضوع خود ختم نمایید. مثال: سخن را از نقش وحی در زندگی بشر آغاز نموده و آن را به موضوع خودتان (بررسی تفسیر مجمع البیان) گره بزنید.
- ۲) مسئله اصلی این تحقیق چیست؟ (معرفی دقیق مسئله): در اینجا سؤال اصلی، شرح داده می‌شود و ابعاد گوناگون آن مطرح می‌شود.

- ۳) محدوده منابع آن چیست؟ (تعیین محدوده و قید) شما برای رسیدن به پاسخ پرسشهای اصلی و فرعی تان سراغ چه نوعی از انواع منابع رفته‌اید؟ کتابخانه‌ای است؟ یا به صورت میدانی انجام گرفته است؟
- ۴) این پژوهش چه کاربردی می‌تواند داشته باشد و چه کسانی از آن استفاده خواهند کرد و برایشان مفید خواهد بود؟ (بیان کاربرد).

ویژگی‌های بیان مسئله

۱. استفاده از جملات خبری کامل و مثبت

۲. همخوانی داشتن با عنوان

۳. دقیق و صریح

۴. تعیین حدود موضوع

مثال: عنوان تحقیق: نقش معادباوری بر تربیت اخلاقی از دیدگاه صحیفه سجادیه

بیان مسئله: مسأله معاد را از سه منظر، می‌توان اثبات کرد: ۱- ماهیت شناسی معاد ۲- اثبات معاد ۳- آثار تربیتی اعتقاد به معاد. اکثر آثار علمی و تحقیقی که درباره معاد تدوین شده از منظر ماهیت شناسی و اثبات معاد، مسأله را مورد توجه قرار داده‌اند. (مقدمه) به همین سبب، این تحقیق به رویکرد سوم یعنی نکات اخلاقی و تربیتی معادباوری با محوریت صحیفه سجادیه (محدوده تحقیق) می‌پردازد. (اشاره به مسأله اصلی بحث) برای این منظور ابتدا تصویر حیات پس از مرگ، از منظر صحیفه سجادیه ارائه می‌شود. در ادامه، تأثیر معادباوری و غفلت از یاد معاد بر تربیت اخلاقی بررسی می‌شود. (اشاره به سرفصلهای بحث)

چهار) ساختار پژوهش

ساختار مقاله شما نوعی پیش‌بینی فهرست مقاله است که بر اساس و به ترتیب سوالات فرعی بستگی دارد. پاسخ به هر کدام از سوالات فرعی یک بخش از مقاله را تشکیل خواهند داد.

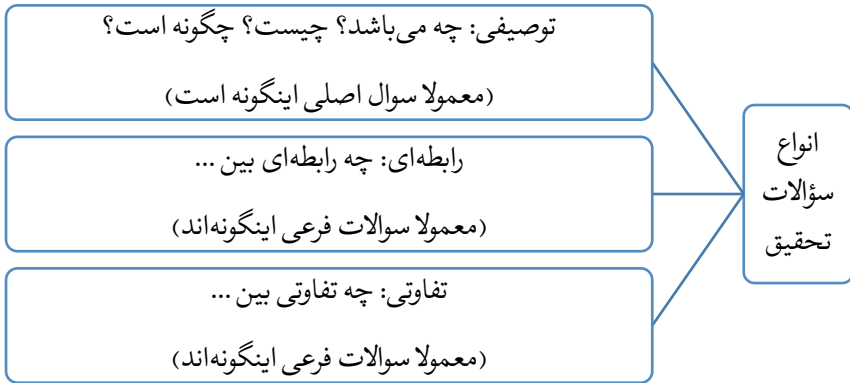
این تحقیق به چه ترتیبی نوشته می‌شود؟ (بیان مراحل و سرفصلهای پژوهش)؛ در بیان مسئله اشاره‌ای به فصلهای پژوهش می‌شود. معمولاً چنین ترتیبی وجود دارد: مبانی، اصول، اهمیت، اهداف و شیوه‌های بکارگیری؛ فصلها و بخشهای پژوهش در حقیقت همان پاسخ به سوالات فرعی است چراکه پاسخ به هر سؤال فرعی تشکیل دهنده یک بخش از مقاله خواهد بود. بنابراین برای بیان فصلها و بخشهای پژوهش می‌توان همان سوالات را به ترتیب ذکر کرد؛ که در ابتدا کدام سؤال فرعی و پس از آن کدام سؤال و پس از آن کدام سؤال دیگر مطرح خواهد شد که پژوهش در صدد پاسخ به آنها است. برای این مهم از عبارات در ابتدا...، ابتدائاً...، قبل از همه چیز...، در ادامه...، سپس...، پس از آن...، در آخر...، در پایان...، در نهایت... .

پنج) سوالات پژوهش

هدف از بیان سوالات تحقیق چیست؟

- ۱) بیان کمی و کیفی عنوان تحقیق بعنوان سوال
- ۲) ایجاد انگیزه برای مطالعه بخشهای تحقیق از طریق ایجاد سوال
- ۳) ایجاد چالش جدید در ذهن مخاطب

انواع سؤالات تحقیق

سؤال اصلی

در حقیقت پژوهش شما از یک پرسش شروع شده است و اولین قدمی که برداشته‌اید، مواجه شدن با پرسشی حقیقی است که آن را ثبت کرده‌اید و در ادامه آن را به عنوان تبدیل نموده‌اید. بنابراین پرسش حقیقی شما معلوم است. البته اگر بعد از مطالعه اجمالی متوجه شده‌اید که سؤال شما به ویرایش نیاز داشته است و کمی آن را تغییر داده‌اید، در حال حاضر، این سؤال ویرایش شده را ثبت کنید.

سؤالی کردن عنوان تحقیق با استفاده از کلماتی همچون: چیست؟ چه جایگاهی دارد؟ به چه معناست؟

سؤالات فرعی

- تجزیه سؤال اصلی هستند که پاسخ به آنها به نوعی پاسخ به سؤال اصلی محسوب می‌شود.

- تعداد سؤالات فرعی متناسب با بخشهای پژوهش است که حداقل دو سؤال می باشد. یعنی تعداد فصول پژوهش به تعداد سؤالات فرعی بستگی دارد، اگر سؤالات فرعی دو تا باشد، پژوهش هم دو فصل دارد و اگر تعداد سؤالات فرعی ۳ تا باشد، پژوهش هم سه فصل دارد و به همین ترتیب به تعداد سؤالات فرعی، فصلهای پژوهش افزایش می یابد.
- سؤالات فرعی نباید خارج از موضوع باشند.
- سؤالات فرعی نباید خیلی زیاد باشند. معمولاً برای یک پژوهش ۱۴-۱۵ صفحه ای سه سؤال فرعی که سه فصل خواهد شد، مناسب است.

روش تولید سؤالات فرعی

روش شکست عطف:

سؤال اصلی: علل وقوع غزوات و آثار آنها از منظر مستشرقان چیست؟

سؤال فرعی ۱: علل وقوع غزوات از منظر مستشرقان چیست؟

سؤال فرعی ۲: آثار غزوات از منظر مستشرقان چیست؟

روش شکست محتوایی:

سؤال اصلی: کارکرد فطرت در معارف دینی بنابر نظر علامه در تفسیر المیزان چیست؟

سؤال فرعی ۱: کارکرد فطرت در عقاید اسلامی بنابر نظر علامه در تفسیر المیزان چیست؟

سؤال فرعی ۲: کارکرد فطرت در اخلاق اسلامی بنابر نظر علامه در تفسیر المیزان چیست؟

سؤال فرعی ۳: کارکرد فطرت در احکام اسلامی بنابر نظر علامه در تفسیر المیزان چیست؟

روشهای دیگر

○ الگوی اول:

■ چیست و پرداختن به آن چه ضرورتی دارد؟ فقدان آن چه آسیب‌هایی

را به دنبال دارد؟

■ چند قسم دارد و تفاوت هر قسم با قسم دیگر چیست؟

■ چه شرایط و احکامی دارد؟

○ الگوی دوم:

■ مبانی چیست؟

■ آثار مثبت چیست؟

■ آثار منفی چیست؟

○ الگوی سوم:

■ در آیات چه جایگاهی دارد؟

■ در روایات چه جایگاهی دارد؟

مثال:

عنوان ۱: بررسی جایگاه غیرت در تحکیم خانواده از منظر آیات و روایات

سوال اصلی: غیرت در تحکیم خانواده از منظر آیات و روایات چه جایگاهی دارد؟

سوال فرعی ۱: بر اساس آیات و روایات، چه اموری در تحکیم خانواده، تأثیر مثبت یا منفی دارد؟

سوال فرعی ۲: کارکردهای غیرت از منظر آیات و روایات کدام است؟

عنوان ۲: آثار فردی و اجتماعی حیا در قرآن و حدیث

سوال اصلی: حیا در نگاه قرآن کریم و احادیث معصومان علیهم السلام چه آثار فردی و اجتماعی دارد؟

سوال فرعی ۱: آیا حیا تنها آثار سلبی و بازدارندگی در ساختار شخصیتی و شئون رفتاری انسان دارد یا آثار ایجابی هم دارد؟

سوال فرعی ۲: آثار ایجابی حیا در رفتار و شخصیت فردی انسان چیست؟

سوال فرعی ۳: آثار ایجابی حیا در رفتار و شخصیت اجتماعی انسان چیست؟

شش) پیشینه تحقیق

چیستی پیشینه

پیشینه تحقیق یعنی بیان تحقیقات انجام شده و ارزیابی آنها. پژوهشگر با مطالعه تحقیقات انجام شده به نقاط ضعف و خلأهای آنها پی می‌برد و تحقیق خود را از زاویه جدیدی می‌نگارد. پیشینه نشان می‌دهد که تحقیق تکراری نیست.

فوائد مطالعه پیشینه تحقیق برای محقق

- ۱) به موضوع اشراف بیشتری پیدا می‌کند؛
- ۲) از تجربه دیگران و چگونگی دسته‌بندی و پردازش مطلب توسط دیگران استفاده می‌کند؛
- ۳) بر اساس آگاهی به دست آمده، اقدام به دوباره‌کاری نخواهد کرد؛
- ۴) با مسائل و مشکلات مسیر تحقیق آشنا خواهد شد.

فرق پیشینه با منابع

موضوع پیشینه بسیار به موضوع پژوهش شما نزدیک است و منابع معمولاً اعم است. منابع حتماً در پژوهش شما مورد استفاده قرار می‌گیرد ولی پیشینه الزاماً اینطور نیست. بنابراین اگر درباره «سرمایه اجتماعی در قرآن» تحقیق می‌کنیم، قرآن و تفاسیر منابع ما هستند و مقاله‌ای با این عنوان یا مشابه آن (سرمایه اجتماعی در روایات)، پیشینه و سوابق پژوهشی مسئله شمرده می‌شود.

عناصر تشکیل دهنده پیشینه

۱. گزارشی از تحقیقات گذشته

۲. ارزیابی تحقیقات گذشته

۳. بیان نوآوری تحقیق

مثال: در موضوع... تحقیقاتی انجام شده است که از آن جمله می‌توان به کتاب یا مقاله یا پایان‌نامه... تألیف... کتاب یا مقاله یا پایان‌نامه.... تألیف... و کتاب یا مقاله یا پایان‌نامه... تألیف... اشاره کرد که دارای نقاط قوتی مانند... و... می‌باشند و از نقاط ضعفی مانند... و... رنج می‌برند. تحقیق حاضر در صدد تقویت نقاط قوتی مانند... و... و رفع نقاط ضعفی مانند... و... می‌باشد.

روش جستجو برای پیشینه در پایگاه‌های اینترنتی

۱. جستجوی عمومی در اینترنت: گوگل

۲. جستجوی تخصصی: پایگاه‌های اینترنتی تخصصی و علمی کتاب، مقاله و پایان‌نامه

جستجوی کتاب:

سازمان اسناد و کتابخانه ملی: www.nlai.ir

جستجو در گوگل اسکولار: scholar.google.com

پایگاه اطلاع‌رسانی کتابخانه‌های ایران: www.lib.ir

جستجوی پایان‌نامه: ایران‌داک: www.irandoc.ac.ir

جستجوی مقالات

نورمگز: www.noormags.ir

مگ ایران: www.magiran.com

اس آی دی: www.sid.ir

هفت) منابع

فهرستی از مشخصات کامل منابع تحقیق شامل کتب، مقالات، طرح‌های پژوهشی دیگر و سایر محصولات پژوهشی ذکر می‌شود. ترتیب نگارش آن به این شرح است؛

نام خانوادگی مؤلف، نام، عنوان اثر، محل نشر، ناشر، نوبت چاپ، سال نشر مثال:

مطهری، مرتضی، آزادی معنوی، قم، صدرا، اول، ۱۳۷۳ ش.

گام سوم: اجرای پژوهش

مراحل «اجرای پژوهش»:

- تشکیل پرونده علمی؛ اطلاعات معتبر و مرتبط با پاسخ به پرسش‌های فرعی شامل نشانی مطالب از منابع مهم و جمع‌آوری اطلاعات اولیه

مرحله اول

- یادداشت برداری (جمع‌آوری اطلاعات)

مرحله دوم

- پردازش اطلاعات منتخب از پرونده علمی (نقد و ارزیابی، تحلیل، ترکیب و استدلال و ...)

مرحله سوم

مراحل چهارگانه تشکیل پرونده علمی

شناسایی منابع	بازیابی مسئله در منابع	جستجوی مطالب مفید	مجموعه سازی، طبقه بندی و مستندسازی
• با توجه به منابعی که استفاده از - در طرح تحقیق - آمده، مشورت با - اساتید و مراجعه به - کتب مرجع مانند - معاجم موضوعی و - دانشنامه ها و - ارزیابی واکا	• کلیدواژه ها جهت - یافتن محتوای - مناسب در منابع	• فقط آن دسته از - مطالب مفید هستند - که پاسخگوی - سؤالات فرعی شما - باشند. مطالب - اضافه بعدا مزاحم - شما خواهند شد	• مرتب سازی مطالب - در دسته هایی که هر - کدام از آن دسته ها - پاسخگوی یک سؤال - فرعی است. سند - آنها هم به طور دقیق - ذکر شده تا در - صورت نیاز بعدا - مورد مراجعه قرار - گیرند.

ارزیابی منابع تحقیق (ارزیابی واکا)

از هر منبع، چهار آزمون بگیرد.

و یعنی وضوح: متنی که بر می داریم، باید واضح باشد و ابهامات آن برطرف گردد؛ چه از نظر لفظی، چه مفهومی و چه مصداقی	ایعنی اعتبار: این متن بایستی به لحاظ سند و دلالت معتبر باشد
ارزیابی واکا	
ک یعنی کفایت: ضروری است منبع یادشده، نسبت به آنچه هدف ماست، کفایت کند. در واقع بسنجیم که وافی به غرض است یا خیر	ایعنی ارتباط: ارتباط مطلب را با فصل بندی مقاله در نظر بگیرید و از حاشیه رفتن خودداری کنید

نکات

۱. شما برای هر فصل مجموعه ای از مطالب خام دارید که لازم است به آن‌ها سر و سامان دهید. ابتدا باید سیر منطقی بین آن‌ها را مراعات کنید یعنی ابتدا مباحث ریشه‌ای و بنیادین و یا به عبارتی، کلی و عام و به دنبال آن مطالب جزئی و فرعی‌تر.
۲. ایجاد ارتباط بین مطالبی که ترتیب منطقی پیدا کرده‌اند. چه بسا مطالبی که ترتیب منطقی دارند، از کتب مختلف باشند که ادبیاتشان متفاوت است پس لازم است که قلم و ادبیات آن یک دست شده و بین همه مطالب ارتباط ایجاد شود.

گام چهارم: گزارش پژوهش (تدوین پژوهش در قالب مقاله)

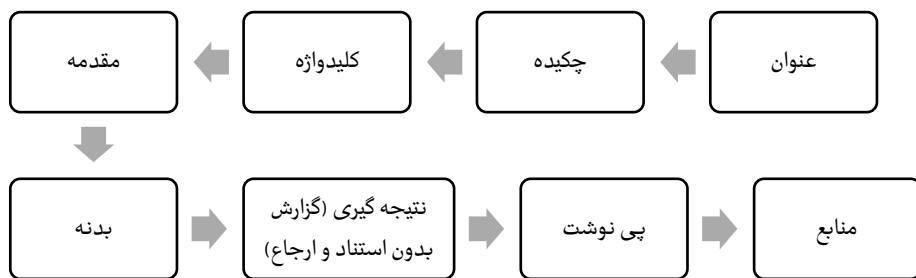
گزارش پژوهش می‌تواند به شکل‌های مختلفی مانند کتاب، پایان‌نامه، مقاله، کنفرانس، تدریس، یادداشت و ... باشد که ما به دنبال گزارش پژوهش در قالب مقاله هستیم.

«مقاله علمی» گزارش مکتوب یافته‌ها و نتایج یک تحقیق است که به وسیله تعداد محدودی از کلمات بیان می‌شود.

«مقاله علمی» یک ساختار ویژه دارد و با یادداشت‌نویسی و گزارش‌نویسی و انشاء و ... متفاوت است. بنابراین برای تنظیم یک مقاله علمی باید با اجزاء آن آشنا شویم.

برای توانمندی در این مهارت، لازم است که محقق، تعداد بالایی از مقالات را مشاهده، مطالعه و بررسی نماید.

اجزاء مقاله (به ترتیب درج در مقاله)

عنوان

پیش از این در کارگاه طرح مقاله گفته شد.

چکیده

چکیده اگرچه دومین بخشی است که مخاطب در مواجهه با مقاله می‌بیند ولی در حقیقت، آخرین جزء از مقاله است که نوشته می‌شود؛ چرا که چکیده، عصاره و ماحصل پژوهش است و طبیعتاً نمی‌تواند پیش از انجام پژوهش نوشته شود.

اجزاء چکیده (حدوداً ۱۵۰ کلمه)

تبیین مسئله (حدوداً ۲۰ کلمه)

هدف از پژوهش (حدوداً ۱۵ کلمه)

بخشی از یافته‌های پژوهش؛ یعنی شما در طول تحقیق از چه استدلالات و شواهدی برای اثبات ادعای خود استفاده کرده اید (حدوداً ۱۰۰ کلمه)

دستآورد و نتیجه تحقیق (حدوداً ۱۵ کلمه)

نکات

۱. مختصر در حد دو پاراگراف (حدوداً ۱۵۰ کلمه)
۲. دقیق و واضح با استفاده از کلمات سرفصلها، اصطلاحات و کلیدواژه‌های بکار رفته در مقاله و ایجاد ارتباط بین آنها
۳. پرهیز از استعمال جملات خطابی، پرسشی

۴. پرهیز از توضیح مفاهیم یا بیان مثال
۵. پرهیز از ذکر منابع و مآخذ
۶. بیان جملات با صیغه سوم شخص و زمان گذشته

نمونه چکیده

عنوان مقاله: کارکرد معنایی اسلوب نحوی اشتغال در قرآن کریم

چکیده

اسلوب اشتغال از دیرباز (در متون جاهلی، قرآن کریم و حدیث) تاکنون مورد استفاده عرب زبانان بوده است و به عنوان یکی از مهم‌ترین بحث‌های اختلافی همراه با تأویل و تقدیرهای مفصل، در بین یک یا چند مکتب نحوی نظیر کوفی و بصری به شمار می‌رود که بررسی این اختلافات و بیان دیدگاه‌های مختلف با هدف سهولت تعلیم، حفظ ساختار زبان، فهم بهتر، پرهیز از استعمال قواعد غیرمستعمل و حذف آن از نحو عربی است. در این مقاله نویسندگان ضمن بررسی مهم‌ترین کتب نحوی، به کاربرد این اسلوب، جایگاه و حالات متفاوت آن در دوره‌های مختلف و نقش مستقیم آن در بیان معنای دقیق و مفهوم مراد اشاره دارند. همچنین ضمن مقایسه اختلافات و آراء موجود در زمینه تعریف، وجوه اعرابی و گونه‌های متنوع این اسلوب از معنا تا بلاغت، مناسب‌ترین و نزدیک‌ترین حکم به قواعد اساسی زبان و ادبیات عرب استخراج و ارائه می‌گردد و در این میان استناد و استشهاد به آیات قرآن کریم و شناخت مواضع گسترده آن در باب اعجاز لغوی مورد پژوهش و واکاوی قرار گرفته است.

عنوان مقاله: بررسی ساختار جمله حالیه در ترجمه های فارسی قرآن

چکیده

ترجمه قرآن به عنوان کتاب مقدس، همیشه، توجه مسلمانان را به خود جلب کرده است و مترجمان زیادی سعی در ارائه ترجمه‌ای زیبا و مناسب و در عین حال ادبی و متناسب با ساختار زبان فارسی، داشته‌اند که گاه موفق بوده‌اند و گاه نیز توفیق چندانی به دست نیاورده‌اند. این بحث با رویکردی تحلیلی - تطبیقی ساختار جمله حالیه را در چهار ترجمه آیتی، قمش‌ای، انصاریان و بروجردی، بررسی کرده است، و با بررسی ساختاری و معادل‌یابی واژگانی و تحلیل آن‌ها بر اساس اصول نحو عربی و شیوایی ترجمه مقصد و مقایسه و تطبیق هر کدام در هر چهار ترجمه، به این نتیجه دست یافته که هر کدام از این ترجمه‌ها دارای مشکلاتی هستند و در تطبیق با ساختار زبان فارسی و معادل‌یابی واژگانی و گاه در تشخیص حال بودن برخی جمله‌ها و به تبع آن در ترجمه آن‌ها، دچار اشتباه شده‌اند که این امر منجر به نامأنوس شدن ترجمه و نارسایی آن در انتقال معنا و مضمون مورد نظر جمله مبدأ شده است.

عنوان مقاله: نگاهی به ظرائف ساختار صرفی اوزان جمع در قرآن کریم

چکیده

از وجوه زیبایی آیات قرآن کریم، گزینش ساختار و وزن صرفی مناسب برای الفاظ است. این ساختارها و اوزان متنوع، همگی در راستای اغراض بلاغی ویژه و در نهایت دقت و زیبایی قرار گرفته‌اند که شناخت آن، جنبه‌هایی از اعجاز آیات را روشن می‌نماید. واژگان جمع در قرآن از جمله مواردی است که بر آن اوزان صرفی متنوعی شاهدیم که هر یک در جایگاه مناسب خود به کار رفته و امکان جابه‌جایی آن وجود ندارد. با بررسی این اوزان و مقایسه آن‌ها با یک‌دیگر، می‌توان به ظرائف کاربرد آن‌ها پی برد.

در مقاله حاضر با تأملی بر شماری از واژگان جمع و قالب صرفی آن‌ها، دلایل گزینش این قالب‌ها ذکر گردید. از بررسی حاصل چنین به نظر می‌رسد که ظرافت معنایی، ظرافت آوایی و تناسب با بافت از مهم‌ترین ظرائف قرآن در کاربرد این اوزان است که در شبکه منسجم و منظم آیات جای گرفته‌اند.

عنوان مقاله: بررسی و بحث پیرامون آرای مختلف در مورد حروف جر زائد در قرآن مجید

چکیده

قرآن مجید که روشنگر زندگی همه ی جوامع است، از همان قرن اول هجری، پیوسته از جنبه‌های مختلفی مانند صرف و نحو و لغت و بلاغت و... مورد تحقیق و بررسی علما قرار گرفته است و هر یک به قدر توان خود از قرآن استنباط کرده‌اند. این مقاله به بررسی حروف جر زائد در ده جزء اول قرآن مجید می‌پردازد. این حروف در جمله، نقش تأکیدی دارند و معنای کلی جمله را تأکید می‌کنند؛ به گونه‌ای که ذکر آن ها در جمله به مانند تکرار دوباره ی جمله است. این مقاله به بیان آرای مختلف در مورد آیاتی که در آن ها حروف جر زائد به کار رفته است، پرداخته و سپس به بررسی، بحث و مقایسه ی این آراء می‌پردازد تا به جمع بندی و نتیجه گیری از آن ها بپردازد.

کلیدواژه (شش کلمه)

پیش از این در کارگاه طرح مقاله گفته شد.

مقدمه

اجزاء مقدمه به ترتیب (یک چهارم یا یک پنجم مقاله؛ ۱-۲ صفحه)

پاسخ به سؤال	اجزاء (مقدارها، حدودی است)
پرداختن به عرصه‌ای که پژوهش در آن صورت می‌گیرد مثلا ادبیات، تفسیر و ...	مقدمه؛ ۱ سطر

بیان مسئله و عنوان؛ ۲ سطر	ابتدا مطالبی که برای نگارنده و خواننده معلوم است مطرح می‌شود و سپس نوبت به پرسش اساسی شما در این تحقیق می‌رسد؟ (تفصیل سؤال اصلی به شکل اخباری)
اشاره به پیشینه؛ ۲ سطر	پیش از شما چه کسانی به این موضوع پرداخته‌اند؟ که می‌تواند نمایانگر اهمیت موضوع باشد (یا به این دلیل که محققان زیادی به این موضوع پرداخته‌اند یا اینکه موضوع جدیدی است که کمتر درباره‌اش تحقیق شده)
بیان هدف، ضرورت و اهمیت این تحقیق؛ ۲ سطر	تحقیق شما چه فایده‌ای دارد؟
توضیح سؤالات فرعی تحقیق؛ ۳ سطر	غیر از مسئله اصلی، چه سؤالات فرعی دیگری وجود دارد که تحقیق شما پاسخگوی آن است؟
بیان اجمالی ساختار کلی مقاله (بخش‌های مقاله)؛ ۳ سطر	مقاله شما از چه بخش‌هایی تشکیل شده است؟
فرضیه و محتوای نوآورانه تحقیق؛ ۲ سطر (شاید بتوان گفت، به نظر می‌رسد، احتمال می‌رود)	با وجود پیشینه برای تحقیق شما، چرا شما مجدداً به دنبال پژوهش در این موضوع هستید؟ به عبارت دیگر وجه امتیاز مقاله شما نسبت به مطالب سابق چیست؟

نکات

- از واژه‌ها و جملات جذاب که انگیزه مطالعه پژوهش را بالا ببرد استفاده شود.
- بهتر است سیر ارائه مقدمه از عام به خاص و از کلی به جزئی باشد.
- هدف محقق از ارائه تحقیق، در مقدمه ترسیم می‌گردد.
- ضمایر غایب استفاده شود.
- مفاهیمی که نیاز به توضیح دارند را شرح دهید.

بدنه مقاله (محتوای متن اصلی)

مقاله (از تعدادی بخش تشکیل شده است)
بخش‌ها (از تعدادی گفتار تشکیل شده است)
گفتارها (از تعدادی بند تشکیل شده است)
بندها (از تعدادی جمله تشکیل شده است)
جمله‌ها (از تعدادی کلمه تشکیل شده است)

بخش

هر بخش پاسخ به یک سؤال فرعی را به عهده دارد بنابراین تعداد بخش‌های مقاله به تعداد سؤالات فرعی بستگی دارد. از این رو معمولاً بدنه یک مقاله ۱۰-۱۵ صفحه‌ای، از دو تا پنج بخش تشکیل شده است.

بخش‌ها باید با یکدیگر ارتباط داشته و این ارتباط توضیح داده شود.

چینش بخش‌ها و مطالب از سیر منطقی برخوردار باشد. کودکی، نوجوانی، جوانی / تعریف، اقسام، احکام / مبانی و ریشه‌ها، پیامدها / چیستی، چرایی، چگونگی / عوامل، آثار.

روش به دست آوردن سیر منطقی: مراجعه به کتب و مقالات دیگر در این موضوع. از هنرنمایی‌های نویسندگان چیره‌دست، ایجاد انگیزه برای مطالعه بخش بعد است به این بیان که در سطرهای پایانی هر بخش با نوشتن جملاتی، پرسش‌های جدیدی که در بخش یا بخش‌های گذشته پاسخی دریافت نکرده‌اند مطرح کرده و اعلام می‌کند که برای جواب این سوالات به بخش بعد می‌رویم.

مقاله کوتاه؛ گفتار

هر بخش از تعدادی گفتار برخوردار است که هر کدام از گفتارها پاسخ به سؤالات فرعی‌تر بوده و از ۴ تا ۱۰ مقاله کوتاه به وجود آمده است. هر مقاله کوتاه دارای سه بخش اصلی است:

• ادعای علمی + محرک (داستان، آمار، نقل قول و سؤال که مخاطب را به مطالعه بندهای بعدی ترغیب نماید) + طرح بحث (ارائه ساختار مطالب پیش رو)

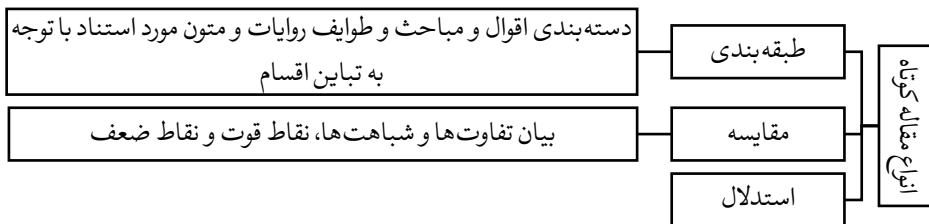
بند(های) آغاز

شمارشگر: اولین، دومین، سومین و ... + افزودن مدعا

بند(های)
پشتیبان

• بازگویی ادعا + اشاره به محرک (مخاطب نسبت به ادعای شما قانع شده و شما هم نمی‌خواهید ادعای جدیدی مطرح کنید)

بند(های) پایان

بند

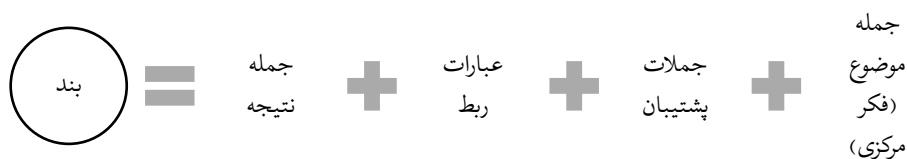
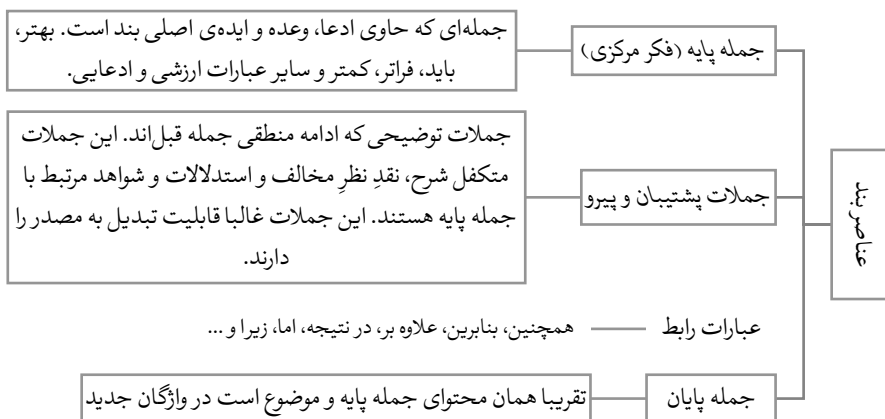
هر مقاله کوتاه از تعدادی بند تشکیل شده است. که به طور کلی به جمله پایه و جملات پیرو تقسیم می شود.

بند (پاراگراف)؛ ۳-۹ سطر و حدود ۱۰۰ تا ۲۰۰ کلمه است

بند، بخش کوتاهی از يك متن است که درباره يك موضوع جزئی سخن می گوید.

هر پاراگراف باید از استقلال نسبی برخوردار و مانند يك یادداشت كوچك باشد.

در ابتدای هر بند نیم سانتیمتر تورفتگی وجود داشته و از حروف «واو» یا «که» که حروف ربطند و نشان می دهد بند مستقلی نیست استفاده نمی شود.

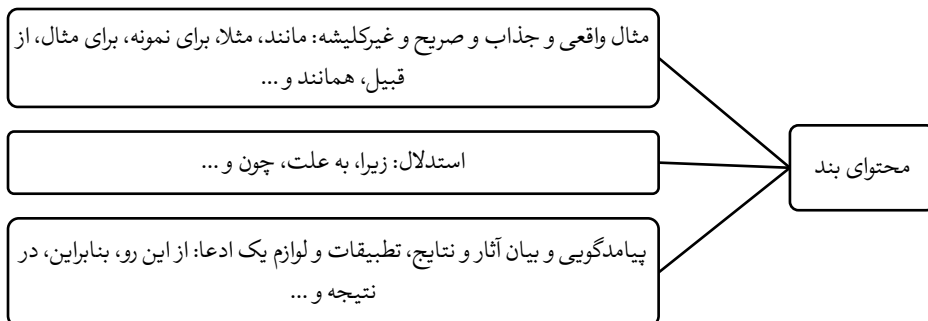

تحلیل مثال: [راهنما: **جمله موضوع + فکر مرکزی** + جمله پشتیبان اصلی + جمله پشتیبان فرعی + **جمله پایان** + عبارات ربط]

در فرهنگ اسلام، عبادت فراتر از مصادیقی چون نماز و روزه است؛ مثلا تفکر در کار خدا نوعی عبادت است. در فرهنگ اسلامی تفکری که انسان را به خدا نزدیک می‌کند، عبادت محسوب می‌شود. همچنین در آموزه‌های دینی خدمت به مردم هم عبادت است. روایات بسیاری این مطلب را تأیید کرده و رسیدگی به مشکلات آنان را از بسیاری از متسحبات برتر شمرده است. در روایات معتبر انتظار فرج نیز نوعی عبادت دانسته شده است. در

دیدگاه اسلام حتی نگاه پرمهر به پدر و مادر و علما عبادت تلقی شده است. پس با این حساب می‌توان گفت ابعاد و نمونه‌های عبادت قابل شمارش نیست.

محتوای بند

در بند باید به انسجام متنی توجه داشت. بنابراین نباید گاهی با زبان عامیانه و گاهی علمی، گاهی با زبان شخص اول و گاهی شخص سوم مطالب را نوشت. بر این اساس رعایت ترتیب زمانی جملات و رویدادها ضروری است.

جدول توزیع زمان و محتوا

چه کنیم که مقاله مان در موقع مناسب آماده ارائه باشد؟ چه کنیم که مطالب جمع‌آوری شده کمتر یا بیشتر از حجم مورد نیاز نباشد؟ آیا راهی هست که حجم مقاله به طور نسبتاً منطقی بین بخشها و گفتارها تقسیم شود؟

برای تحقق آنچه که این پرسش‌ها دنبال می‌کنند جدول توزیع محتوا و زمان توصیه می‌شود. این جداول به پژوهشگر کمک می‌کنند تا پیش از آغاز نگارش بدانند که برای هر بخش یا گفتار، چه میزان محتوا و زمان باید در نظر بگیرد.

تصور کنیم که حدود ۹ ماه زمان برای ارائه مقاله ۱۲ صفحه‌ای زمان داریم. اگر ۱-۲ صفحه از این مقاله به چکیده و مقدمه اختصاص داشته باشد، به این معنا است که ۱۰ صفحه‌ی باقی‌مانده برای بدنه خواهد بود که باید بین بخش‌ها توزیع شود. اگر یک مقاله دو بخشی را تنظیم می‌کنیم، به هر بخش حدود ۵ صفحه اختصاص می‌یابد. توزیع این ۵ صفحه به تعداد گفتار (مقاله کوتاه) های شما وابسته است. اگر دارای سه گفتار (مقاله کوتاه) باشد، هر مقاله کوتاه حدود ۱,۵ تا ۲ صفحه خواهد بود که طی آن بندهای آغازین و پشتیبان و پایانی ارائه خواهد شد.

همین تقسیم‌بندی در مورد زمان باقی‌مانده نیز صورت می‌گیرد. برای نمونه به این جداول توجه کنید: (توجه شود که این اعداد فرضی هستند و صرفاً جهت انتقال محتوا استفاده شده‌اند).

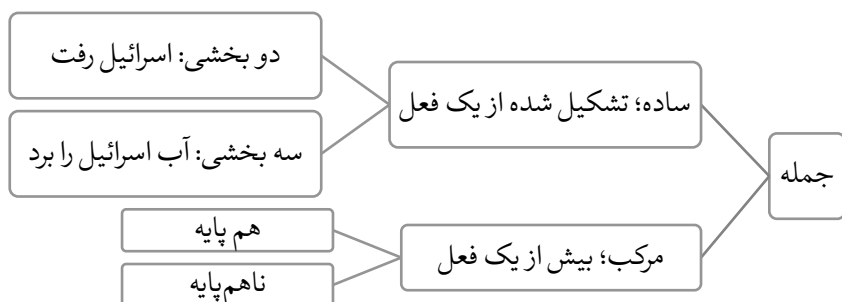
جدول توزیع محتوا و زمان برای مقاله ۱۲ صفحه‌ای			
زمان	تعداد صفحات	زیرمجموعه	قسمت اصلی
۳ ماه ^۴	۲	مقدمه و چکیده	
۱ ماه	۱,۵-۲	گفتار اول	بخش اول (۵ صفحه) (۳ ماه)
۱ ماه	۱,۵-۲	گفتار دوم	
۱ ماه	۱,۵-۲	گفتار سوم	

^۴ با توجه به اهمیت چکیده و مقدمه و ظرافت‌های آنها، نویسندگان زبردست بخش قابل توجهی از وقت خود را صرف تنظیم آنها می‌نمایند.

گفتار اول	۲,۵	۱,۵ ماه
گفتار دوم	۲,۵	۱,۵ ماه
بخش دوم (۵ صفحه) (۳ ماه)		

رعایت آیین نگارش

صحیح نگاری، پرهیز از نگارش پیچیده، کوتاهی ابهام‌زا، تفصیل خسته‌کننده با جملات کوتاه، گویا، ساده.

استدلالات و شواهد

هر مقاله‌ای ادعاهایی دارد که برای هر کدام جداگانه ابتداء توصیف می‌آید و سپس از طریق بیان و توضیح اقوال و ادله، تجزیه و تحلیل می‌شود. مطالب باید معتبر و قابل استناد باشند و عبارات مشکوک ذکر نشوند. بدنه باید به دنبال پاسخ گفتن به اصل موضوع و همان عنوان مقاله باشد و به حاشیه نرود.

استناد و ارجاع

سبب ارجاع

- نقد
- استناد

انواع ارجاع

- نقل مستقیم: عین متن اصلی / با: « / باید پیش و پس از آن متن نویسنده باشد / برای جلوگیری از تعدد برداشت
- نقل غیر مستقیم
- بازنویسی: با دخل و تصرف و التزام به واژگان اصلی / به قلم نویسنده/ جلوگیری از افراط در نقل مستقیم
- تلخیص

بیان ارجاع و پرورش مطلب

- تعریف/ توصیف/ مقایسه/ بررسی علل و نتایج/ استدلال و اقناع/ استشهاد/ دسته بندی و تقسیم

نکات

ارجاعات نباید به قدری زیاد باشد که تحلیل نگارنده را کم رنگ نماید.

عمده مباحث بدنه، اشاره به نظریات دیگران، مقایسه شان با یکدیگر و نقد آنها با نظریه برگزیده است؛

پرداختن مفصل به تحلیل پیشفرض‌ها، مبانی و مباحث مقدماتی صحیح نیست بلکه در صورت نیاز میتوان آن را به طور مختصر در پاورقی ذکر کرد.

با توجه به فارسی بودن مقاله نباید از متن عربی در آن استفاده کرد مگر اینکه بحث در مورد آن کلام عربی است مثلاً یک عبارت ادبی است که قرار است تجزیه و ترکیب شود یا یک روایتی است که قرار است مورد استناد قرار گیرد. اگرچه گاهی از اوقات میتوان بخشی از متن عربی را در پاورقی ذکر نمود.

پس از اتمام درج پاورقی‌ها، با یک مرور مشاهده می‌کنیم که اسم یک کتاب در دو شماره از پاورقی به صورت پیوسته آمده است. در این صورت می‌بایست از کلمه «همان» استفاده کرد. توجه: این کار را در موقع جمع‌آوری مطلب انجام ندهید، بلکه پس از اتمام نگارش مقاله انجام دهید تا در صورت افزودن مطالب از کتب دیگر، ترتیب کتب به هم نخورد و منابع به هم نریزد چرا که یافتن منبع، پس از گم کردن آن بسیار دشوار خواهد بود.

مثال غلط	مثال صحیح
^۱ مطهری، مرتضی، آزادی معنوی، ۱۳۸۲، ص ۱۶ ^۲ مطهری، مرتضی، آزادی معنوی، ۱۳۸۲، ص ۳۳	^۱ مطهری، مرتضی، آزادی معنوی، ۱۳۸۲، ص ۱۶ ^۲ همان، ص ۳۳

نتیجه مقاله

دستاورد این پژوهش چیست؟

همان چکیده بدون بیان مسئله و بدون هدف تحقیق و بدون استناد و تأیید یا رد نظرات رقیب است.

به ترتیب به سوالات فرعی تر پاسخ داده می شود تا به سوالات اصلی ختم شود

پیشنهاد برای پژوهشهای بعدی در این موضوع

در پایان نتیجه، محقق میتواند به منظور پژوهش بهتر و کاملتر پیشنهادهایی را ارائه دهد تا راهنمای محقق بعدی باشد.

منابع و مآخذ (کتابنامه)

محقق باید در پایان مقاله، فهرستی از منابع و مآخذی که در متن به آنها استناد کرده است را به ترتیب حروف الفبای نام خانوادگی بیاورد. تنها منابعی می آید که در متن از آنها استفاده شده است. در ذکر منبع حداقل پنج دسته اطلاعات، ضروری است:

۱ - نام خانوادگی و نام مؤلف یا مؤلفان ۲ - تاریخ انتشار اثر ۳ - عنوان اثر ۴ - نام شهر ۵ - نام ناشر

اگر کتاب تجدید چاپ شده باشد، شماره چاپ آن هم میآید (جداسازی این اطلاعات با نقطه و جداسازی اجزای مختلف هر یک با ویرگول است) مانند: جوادی، آملی، عبدالله. ۱۳۷۲. هدایت در قرآن. چاپ سوم. تهران. مرکز نشر فرهنگی رجاء.

برای تدوین این جزوه از کتب زیر استفاده شده است:

۱. درسنامه مهارت‌های پژوهشی استاد محقق‌فر

۲. روش تحقیق استاد طرقي

۳. روش تحقیق استاد علیزاده

احراز مسند افتا و تربیت انسانهای صالح برای افتا،
تربیت مدرّس،
انجام تحقیقات برای پیشرفتهای علمی،
مسأله‌ی قضا در جامعه
و مسأله‌ی تبلیغ؛
این پنج مأموریت، کاری است که دم دست است.
البته حوزه کارهای دیگر هم دارد و خیل از کارهای
مهم را میتواند و باید انجام بدهد؛ ولی این پنج
مأموریت، دم دسته و حتمی است.

۱۳۶۹/۱۱/۰۴ دیدار مجمع نمایندگان طلاب و فضلاء حوزه علمیه قم

مدرسه علمیه امراللهی (ره)

قم - بلوار شهید آیت الله صدوق رحمة الله علیه کوچه ۲۱/۱

www.meamr.ir | @meamr

۳۲۹۴۴۸۵۷ - ۳۲۹۰۳۴۲۳